

Život nevjernika

Povjerenje u druge ljude temelji se na pretpostavci da i drugi dijele naše temeljne vrijednosti, te da će se u odgovarajućim situacijama očekivano i predvidivo ponašati. Oni ne moraju nužno biti saglasni sa nama (politički, kulturno ili vjerski), ali ako na osnovnom nivou prihvaćaju zajedničke vrijednosti, to će omogućiti i poduprijeti saradnju; ako vjerujemo da su naša predviđanja tačna, mi vjerujemo drugima. Povjerenje ima ulogu da pojednostavi složenost društvenih odnosa, jer utemeljuje društvene odnose i sistem na međusobno očekivanom ponašanju aktera u jednom društvu. Povjerenje tako podstiče na bolju saradnju, a smanjuje oportunističko ponašanje, pa time jača društvenu interakciju i stabilnost društva.

Kod povjerenja preovladava uvjerenje da nam drugi neće svjesno i promišljeno nanijeti štetu, ako to mogu izbjeći, te da će voditi računa o našim interesima, kada je to moguće.

Sada dolazimo do jednog vrlo jednostavnog pitanja, koliko vjerujemo drugim ljudima, a koliko institucijama?

U svom istraživanju socijalnog kapitala u našoj zemlji Barto Šalaj 2009. godine zaključuje da stanovnici BiH nemaju mnogo povjerenja u druge ljude. Prema istraživanju Agencije Prime Communicatons iz 2009. godine, 70,20 odsto stanovnika Republike Srpske složilo se sa tvrdnjom da se danas nikome ne treba vjerovati. Istraživanja etničke distance jasno pokazuju da svaka etnička grupa u BiH ima izvjesnu dozu susdržanosti prema drugima, dok stereotipi o drugima cvjetaju.

Kada se radi o povjerenju u institucije ili bolje reći prema političkim elitama koje upravljaju tim institucijama, ni ti situacija nije bolja. Moja istraživanja iz 2019. godine pokazuju da građani BiH ne vjeruju mnogo institucijama. Najviše se vjeruje: vjerskim organizacijama, vojsci, policiji, sudstvu i medijima. Najmanje se vjeruje institucijama Republike Srpske.

Zašto vam sve ovo pišem?

Svjedoci smo ovih dana silnih spekulacija oko regularnosti izbora za Predsjednika Republike Srpske, gdje opozicija dovodi u pitanje sam izborni proces, a vlast uzvraća da je sve to laž.

Bez obzira kako će se ova trakavica završiti, sasvim je jasno da je šteta po demokratske procese u BiH načinjena a izborni proces mnogima ogađen.

Posledice toga ćemo još dugo vremena trpiti.

Čovjek je socijalno biće i da bi funkcionisao u društvu moraju da postoje pravila i institucije koje će taj društveni život da prate i uređuju u protivnom se vraćamo u anarhiju gdje pobjeđuje jači i bezobziriji.

Bez toga život pojedinca u takvom društvu, postaje nepodnošljiv. Koliko god se vi sklanjali od politike i sve što ona danas produkuje, ne možete da pobjegnute od jedne opšte nesigurnosti koju živite.

Možda je to danas jedan od najvažnijih razloga zašto ljudi odlaze iz BiH?